

78., 114., 127. V zvezi s temi členi se je ponašanje še z naredbami delo posameznih učiteljev.

Ze delo učitelja je zelo obsežno. Malenkost za onega, ki to gleda od daleč. Da so taki ocenjevalci bili in bodo, o tem ni dvoma. Vendar zgodovina šole jih sedaj že šteje med posameznike. Ogronna večina pa priznava važnost in obsežnost učiteljevega dela. Isto delo opravlja, in mora v tem še prednjačiti, upravitelj šole, ki ima pa poleg vsega še posebej navedenih cel niz dolžnosti in jih zakon še niti vsch ni navedel. Tu stoji samo »te« dolžnosti, kar pomeni, da s tem naštevanjem niso bile vse izčrpane. Zanimivo pa je, da manjka naslednji odstavek — pravice upravitelja oziroma odškodnina za to njegovo uradno določeno delo. Taka določila poznajo vsi zakoni drugih držav in tam je določena upraviteljska nagrada. Določba čl. 113. vendar kaže, da je obstajala kaka pravica tudi za upravitelja. Tu je znameniti člen o oprostitvi upravitelja od razrednega dela z več kot 12 oddelki, pozneje 16 oddelki šole. Zakon vendar priznava obsežnost upraviteljskih poslov in jih vzporeja z razrednim delom. Nikjer pa ni določeno, da bi se morali upravitelji razbremeniti v razredu na škodo seveda ostalega učiteljskega šole. Po neki prejšnji odredbi je bilo to izrecno določeno, a postala je neveljavna z izidom zakona leta 1929., ker pač nima zakonite osnove. Tako so bremena prosti praviloma samo oni z nad 16 oddelki, kar je povsem umestno.

— Pri sedanjem stanju šolske administracije ima upravitelj s pisarno približno polovico toliko opravka kot z razredom. Seveda se to od enorazrednice navzgor stopnjuje. Bistveno pa ne obstaja tako velika razlika med eno in recimo trirazredno šolo, ali med šolo z deset in ono s 16 oddelki. Za vse to delo pa ne prejema upravitelj nobene materialne odškodnine. Naravnost neznosne so določbe uredbe o vzdrževanju šol po banovini, v kolikor se tičejo položaja upravitelja.

Poglejmo njegov položaj po uredbi sami in izvršilnih predpisih:

1. Upravitelj je v krajevni komisiji režiser. To je njegov četrti naziv in je podrejen ostalim članom, to je učiteljsvu šole.

2. Samo upravitelj je za vsako stvar v poslovanju materialno odgovoren.

3. Upravitelj dobi tudi izredno nadzorstvo po raznih uradnikih, ki so lahko izven-prosvetne stroke.

4. Kot poslovođa krajevnega šolskega odbora pa »ima manj dela«, zato se zmanjša nagrada.

Upravitelj prejema samo svojo nizko učiteljsko plačo za delo v razredu. Kot režiser ne prejema nikake nagrade ali plače. Kako je mogoče odrediti denarne kazni pri učiteljski plači, še prav posebno, ako vrši dotični razredno delo brezhibno?

V bodočem zakonu naj se torej prvenstveno popravi to nevarno stanje. Upraviteljem naj se sorazmerno s številom oddelkov odredi posebna nagrada, kar je nujno potrebno in pravično. J. S.

Izjava nadzornega in finančnega odbora JUU

Povodom raznih neelojalnih napadov na delo glavne uprave JUU, posebno glede finančnega poslovanja izjavljata nadzorni in finančni odbor z današnje skupne seje sledeče:

Nadzorni in finančni odbor sta tekom vsega upravnega leta vršila redno pregledovanje finančnega poslovanja, določenega s predpisi pravil in poslovnik. Poleg tega je bilo vsak mesec ugotovljeno finančno stanje udruženja in vedno konstatirano kot točno in pravilno.

V pogledu finančnega poslovanja se je izvajalo največje varčevanje in je izvršni odbor sprejel vse predloge, ki sta jih v tem pogledu predlagala nadzorni in finančni odbor.

Dasiravno je sedanja uprava razpolagala z mnogo manjšimi proračuni nego so jih imele prejšnje uprave, je vendar finančno stanje udruženja absolutno stabilno in tudi vsi tekoči izdatki, predvideni s proračunom, so popolnoma kriti.

Nadzorni in finančni odbor resno zamerita in obsojata tendenciozno in neelojalno kampanjo nekaterih članov, ki v borbi proti današnji upravi ne izbirajo sredstev in direktno izpodkopavajo zdrave temelje udruženja kot zajednice vseh članov, zamerita jim, ker se poslužujejo neelojalnih sredstev in izmišljenih trditvev, ki so daleč od vsake resnice.

Beograd, 24. maja 1937.

Predsednik finančnega odbora JUU:

Peter Kosić.

Tajnik:

Mih. Stanojević.

Člani finančnega odbora:

Gmitar Em. Jovanović, Dušan Eremić.

Predsednik nadzornega odbora:

Bor. Pavlović.

Podpredsednica:

Viktorija Fiere.

Člani nadzornega odbora:

Milan Šapinac, Zorka Radovanović.

Glavni odbor o finančnih vprašanjih JUU

Glavni odbor Jugoslovenskega učiteljskega udruženja je na svoji seji 26., 27. in 28. aprila 1937. razpravjal o vseh važnejših vprašanjih šolske, prosvetne in stanovske politike ter je soglasno ugotovil: S posebnim naglasom obsojamo akcijo vseh onih, ki s svojim razdiralnim delom brez potrebe in upravičenih razlogov izpodkopavajo temelje naše organizacije.

Izvršnemu odboru izjavljamo popolno zaupanje za celokupno njegovo delo.

Pozivamo članstvo, da točno in pravočasno izvršuje vse svoje obveze napram udruženju in da se zaveda, da je to glavni pogoj za dobro urejene finance, kakor tudi, da je moralna dolžnost članstva, da tudi nekaj žrtvuje za olajšanje težke usode naših nesrečnih tovarišev — finančna sredstva nam niso potrebna samo za normalno funkcioniranje in pravičen razvoj naše organizacije, nego je v zadnjem času potrebno tudi drugo, a predvsem gmojna pomoč članstvu, ki trpi.

Izboljšanje domače vzgoje

Važna akcija Pedagoške centrale v Mariboru. — Jeseni prične izdajati »Roditeljski list«, poljudno pedagoško glasilo za slovenske starše.

1. Namen »Roditeljskega lista«.

2. Akcija za izdajanje lista.

Naša doba se živo zanima za vprašanja rodbinske vzgoje. O tem pričajo dobro posečana pedagoška predavanja in vedno pogostejša razpravljavanja v dnevnem in drugem časopisu. Vzroki so različni: stare vzgojne metode ne ustrezajo več, večja skrb za otroka, ki ga danes po zaslugi mladinoslovja tudi bolje poznamo, rastoče spoznanje socialne povezanosti vseh izkoriščenih, težnja, da se z boljšo vzgojo ustvari nov in boljši rod, in končno — last, not least — dokajšnja nevezgovenost in nepoučenost mnogih staršev, ki se pričenjajo zavedati svojih nedostatkov ob slabo vzgojeni deci. Starši se hočejo poučiti, ne samo pri nas, po vsem svetu. Rečemo lahko, da je gibanje za izboljšanje rodbinske vzgoje svetovno gibanje. Sredstva so različna: predavanja, pedagoški tedni, roditeljske šole, poljudne pedagoške knjige in redne pedagoške publikacije. Marsikaj smo tudi že pri nas, zlasti v Mariboru, izvajali, ni pa se posrečilo poklicati v življenje poljudnega glasila za starše, ki omogoča stalne stike med vzgojnimi strokovnjaki in starši, a tudi med starši samimi. Saj je sramota, da ga še nimamo, ko ga imajo že kuncerejci, filatelisti itd. Ali ni otrok dragocenejši in naše pozornosti vrednejši predmet?

Pedagoška centrala v Mariboru ima izdajanje takega lista že dolgo let v svojem programu. Začela je sama misliti na izdajanje »Roditeljskega lista«. Prva v Sloveniji je začela (l. 1925.) s pedagoškimi tedni za starše, katerih je doslej priredila že 6, zato se je čutila nekako obvezano, da se izkaže tudi na tem področju. Dobre volje njenim članom ni manjkalo, pač pa je povsem manjkalo — denarja. Obrnila se je s posebno okrožnico na vse važnejše javne ustanove, večje delodajalce, društva in prijatelje naše rodbine in naše dece s prošnjo za pomoč, prvenstveno v Mariboru, ki že od nekaj slovi po svojem »pedagoškem ozračju«. Odziv v splošnem ni slab. Javnost je pravilno doumela veliki socialni pomen naše akcije, ki hoče s poljudnim pedagoškim glasilom nuditi vsem staršem strokovno pomoč pri vzgoji dece, in to ne glede na njih svetovni nazor, politično prepričanje, stan in položaj. Izmed darovalcev moramo podčrtati pomoč industrija g. Hutterja, ki je bil takoj pripravljen izdatno podpreti našo akcijo ter je s svojim zgledom vplival tudi na druga podjetja. Nekatera se doslej sicer še niso odzvala, vendar so obljubila svojo pomoč. So pa seveda tudi ljudje, ki jim je skupna blaginja zadnja briga. Naše delo in naše

težnje so znane vsem: izboljšati hočemo domačo vzgojo širokih ljudskih plasti, koristiti našim ljudem s poštenim, vsej javnosti odprt delom. Zato smemo upravičeno zahtevati, da se naše nabiranje deležev ne istoveti z različni sumljivimi ali vsaj nekoristnimi podvigi od drugod.

3. Kaj bo nudil »Roditeljski list«.

Njegov program bo zelo pester. V poljudni obliki krajših člankov bo obravnaval najrazličnejša vprašanja s področja domače vzgoje. Poučil bo starše o telesnem, duševnem in socialnem razvoju otroka, o stopnjah njegovega razvoja, o otroških posebnostih itd.; o uporabi vzgojnih sredstev, o vzgojnih napakah, o težki vzgojilni deci, o otroških napakah itd., o vzgoji defektne ali kakorkoli oškodovane dece; o skrbstvu za zanemarljive dece; o vzgoji npravstveno oškodovanih otrok; o šolskem delu, o pomoči pri učenju, o težnjah sodobne šole ter o stikih med šolo in domom; o raznih poklicih in poklicni izbiri, o stanju na delovnem trgu; o zaposlitvenih možnostih majhne dece; o otroškem etivu in športnem udejstvom; o pravilni negi in o pravičnem oblačanju dece. Posebna rubrika bo odgovarjala na vprašanja staršev o vzgojnih zadevah. List bo tudi vestnik roditeljskih društev, zlasti društev »šola in doma«, ki brez glasila nimajo medsebojnih stikov. Po možnosti bo prinesla vsaka številka kratko, vzgojno usmerjeno novelo izpod peres naših boljših književnikov. Vobče pa bomo težili za tem, da bodo vsi sestavki napisani čim mlakveje. Svoje sodelovanje so nam že obljubili najboljši slovenski pedagoški in tudi drugi kulturni delavci.

4. Oblika »Roditeljskega lista«.

»Roditeljski list« bo mesečnik. Izhajal bo, pričeni s 1. septembrom 1937., 10 krat na leto, vsaka številka bo imela 24 strani. Po možnosti bo ilustriran, početka bolj skromno, pozneje pa, če bo uspeval, vedno bogatejše. Tudi obseg lista se bo v tem primeru povečal. Važno je vprašanje naročnine. Pedagoška centrala hoče, da se razširi list posebno med širokimi sloji. Zato je nastavila najnižjo ceno, namreč 24 din na leto. Da bo lahko ostala pri tej ceni, potrebuje najmanj 5000 naročnikov. Zato bo v naslednjih dneh pri-

čela široko zasnovano akcijo za nabiranje naročnikov, pri čemer računa posebno s sodelovanjem učiteljskega vseh šol, ljudskih, meščanskih, srednjih in strokovnih. List bo namreč namenjen vsem staršem, ne glede na to, katero šolo poseča njih otrok. Obravnaval bo vprašanja, ki se tičejo vsega šolstva ter bo poskušal koristiti staršem in učiteljsvu. Vseh otrok, ki posečajo razne šole v naši banovini, je okrog 200.000. Upamo, da nismo preveliki optimisti, če računamo, da pridobimo 5000 naročnikov, osobito, ker bodo revnejši lahko list plačevali poverjeniku tudi mesečno po din 2,50.

5. Zelje za bližnjo bodočnost.

Trdno smo prepričani, da bo naša akcija uspela, ako se nam posreči zainteresirati zanj našo javnost, zlasti ako se nam posreči, prepričati jo, da je važnejša od mnogih drugih, z večjim poudarkom in močnejšim priporočilom nastopajočih akcij. Predvsem moramo srečno zaključiti zbirko za tiskovni sklad. Naj bi dal vsak, kdor le more, svoj delež, posebno pa tisti, ki zaposlujejo rodbinske očete in matere. S svojim prispevkom opravijo samo svojo moralno dolžnost do dece, ki vzašča doma brez prave vzgoje. Druga skrb je, nabrati še pred zaključkom tega šolskega leta, vsaj 5000 naročnikov. Naj bi se prijavič kot naročnik našega lista vsak slovenski oče ali mati, s plhom vsakdo, ki ima opravka z rodbinsko vzgojo. Naj bi vsaka šola smatrala za svojo dolžnost, podpreti nabiranje naročnikov odn. prevzeti skrb za nabiranje ter se odzvati našemu vabilu, ki ga bo prejela v najkrajšem času. Seveda bomo potrkali tudi pri naši prosvetni upravi za pomoč, ki nam je ne bo odrekla. Pomoči pa tudi pričakujemo od društev »šola in doma«, ki bodo z našim listom dobila svoje glasilo. Upamo, da bodo razvila med svojimi člani živahno agitacijo ter nam nabrala čim več naročnikov.

V prihodnjih tednih poletje naši prospekti, ki bodo staršem podrobno obrazložili, kaj jim bo list nudil, širom naše slovenske zemlje. Vsaka večja šola jih bo prejela. Naj bi nam prinesli čim več naročnikov, da moremo do konca izvesti našo človekoljubno in nesebično akcijo v prosep in izboljšanje naše domače vzgoje.

Odprto pismo

Gospodu

Franu Smodeju, senatorju

v Beogradu.

Gospod senator!

Po poročilih kolegov, ki so bili prisotni na sestanku učiteljskega kluba JRZ v Beogradu, ste Vi, gospod senator, beograjskim učiteljem orisali menj in sekcijo JUU za dravsko banovino tako, kot da smo mi izvršili denunciacije proti svojim lastnim tovarišim nasprotnega svetovnega nazora in kot da smo mi povzročili preganjanje teh kolegov. Iz tega razloga ste pozvali to grupo beograjskih učiteljev, naj se družijo s to drugo grupo slovenskega učiteljsva.

Prepričan sem, gospod senator, da Vi, niti kot duhovnik niti kot senator — ki ga varuje imuniteta, niste namenoma hoteli iznašati neresnice.

Vaše trditve, gospod senator, pobijajo dejstva, da so ljudje iz prvih vrst Vaših informatorjev že drugič pred sodiščem dali pismene izjave, da niti o meni osebno, niti o sekciji JUU za dravsko banovino ne morejo trditi, da smo mi povzročili preganjanja učiteljsva, A v pogledu trditve o denunciacijah

bi se lahko poslužili njihovih izjav, ki pričajo o naši absolutni toleranci in tovariški lojalnosti napram njim.

Gospod senator! Vi veste, da smo v treh tiskovnih procesih dali tem informatorjem priliko, da dokažejo trditve slične Vašim, ki se čisto uporabljajo proti nam brez kakršnega koli dokaza.

Gospod senator! Vi se lahko prepričate, da obstaja še iz časa režima JNS po meni podpisana zahteva reparacije po spisku od JNS preganjanega učiteljsva in da je tudi od strani sekcije in centralne uprave JUU isti spisek s istimi zahtevami in mojim podpisom bil poslan kot prvi akt sedanjemu gospodu ministru notranjih del.

Tam, kjer govorijo dejstva, ni treba da Vas prepričujem. Braniti hočem samo svojo čast in poštenje proti neresnici in proti vsakemu, ki mi jih jemlje. Edino bogastvo, ki ga imamo in ki ga ne damo nikomur vzeti, je: čist karakter, poštenje in čast.

V Beogradu, 23. maja 1937.

Ivan Dimnik,

predsednik Jugoslovenskega učiteljskega udruženja.

Tri deklaracije

Demokracija ni samo oblika vladavine, marveč v prvi vrsti oblika sožitja. (»Učiteljski tovariš« št. 39 z dne 13. maja 1937.)

Sredi vedno hušjih ideoloških trenj, v katere zapada Evropa in ves svet, se stalno ponavlja beseda »demokracija«. Zvok te besede dobiva, če ne večjega, vsaj ravno tak čar, kakor ga je imel ob rojstvu demokracije, v veliki francoski revoluciji. Oni, ki nosijo demokracijo v sreih in na ustih, vidijo v njej edini izhod iz sodobne obče gospodarske, kulturne in politične depresije. Beseda demokracija vsebuje za najširje plasti evropskih ljudstev najosnovnejše pravice človečanstva, deklarirane v ideji francoske revolucije. Nevarnost brutalnega fašizma, ki dviga svojo glavo in skuša z bučnimi fanfarami zakriti puhlost lastnega programa, grozi uničiti te osnovne pravice, uničiti dostojanstvo človeka kot individua ter ga podrediti v vsem njegovem bitju in žitju megalomanski težnjam posameznih voditeljev. Odtod ves čar demokracije. Slep in gluhi bo moral biti oni, ki tega ne razume.

Naloga nas učiteljev, ki živimo v najtesnejšem kontaktu z delovnim ljudstvom, kmetiskim in delavskim, je, da težnjo po demokratični ureditvi družbe, težnjo po človeka vrednem sožitju podpremo z vsem svojim delom in vsemi svojimi prizadevanji. Da je učiteljsvo za demokracijo in njene kulturne in obče človečanske pridobitve, je dokazala novosadska skupščina. A sama ta konstatacija ni dovolj. Pristopiti moramo k delu za uresničenje demokracije.

Kako bomo to storili:

Mariborska »Neodvisnost« je v članku »Učitelji našega naroda« pravilno zapisala, da če hočemo učitelji ostati zvesti demokratični ideji, poudarjeni na novosadski skupščini, potem se moramo nujno otresti jerobstva raznih političnih žonglerjev ter se s svojim delom približati hotenju in stremljenju slovenskega delovnega ljudstva. Res si moramo

priznati, da smo doslej — a ne po lastni krivdi — v marsičem in marsikje izgubili potrebni kontakt z ljudstvom. Izgubili pa smo ga zato, ker tega kontakta tudi dosedanje politično življenje na Slovenskem ni imelo. Izživljalo se je v medsebojni borbi dveh malomeščanskih skupin, ki sta se trgali za oblast. V svoje nečedne namene sta izrabljali narod in njegove učitelje. Z legalnimi in illegalnimi sredstvi sta učiteljem branili, da bi z narodom navezali oni naravni stik, ki je temeljen v smotru narodovega življenja. Če smo samim sebi priznali to, potem priznajmo še javnosti, da se hočemo odslej posvetiti samo uresničenju potreb slovenskega ljudstva.

Zivimo v času, ko se obnavljata obletnici majniške in krfske deklaracije. Obe deklaraciji, posebno pa krfska — majniška je govorila še v vdanosti Habsburgovcem, predstavnikom nemškega »fevdalizma«, sta udarili temelje jugoslovenske države. Obe sta poudarjali bodoče demokratsko sožitje srbskega, hrvatskega in slovenskega ljudstva. Danes, ko fašistične politične tendence groze uničiti vse demokratične pridobitve, naj nam bosta obe deklaraciji opora za gradnjo slovenske, hrvatske in srbske demokracije. K temu dvema deklaracijama si napisimo še mi učitelji svojo. Naj bo to magna carta našega bodočega dela:

Nič več hlapčevanja in političnega jerobstva! Vse svoje sile stavljamo v službo slovenskega ljudstva, onega resničnega ljudstva, ki stopa za plugom in se poti ob strojih. S temi silami hočemo podpreti slovensko delovno ljudstvo v njegovih stremljenjih za svobodo in demokracijo in le na tej osnovi bomo pripomogli k zgradbi močne, demokratične jugoslovenske države, kakor je bila zamišljena v majniški in krfski deklaraciji. I. S.

Opomba uredništva: Z izjavjanji v članku se uredništvo ne strinja, ker niso povsem v skladu z načeli JUU, vendar pričujemo članek kot mišljenje organiziranega člana.